

NL

NL

NL

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 25.6.2008
COM(2008) 388 definitief

2008/0127 (COD)

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 549/2004, (EG) nr. 550/2004, (EG) nr. 551/2004 en (EG) nr. 552/2004 teneinde de prestaties en de duurzaamheid van het Europese luchtvaartstelsel te verbeteren

(door de Commissie ingediend)

{SEC(2008) 2093}

{SEC(2008) 2094}

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

**tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 549/2004, (EG) nr. 550/2004, (EG) nr. 551/2004 en (EG) nr. 552/2004 teneinde de prestaties en de duurzaamheid van het Europese luchtvaartstelsel te verbeteren
(Voor de EER relevante tekst)**

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 80, lid 2,

Gelet op het voorstel van de Commissie,

Gelet op het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹,

Gelet op het advies van het Comité van de Regio's²,

Handelend overeenkomstig de procedure van artikel 251 van het Verdrag³,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Om het gemeenschappelijke vervoersbeleid ten uitvoer te kunnen leggen, is een efficiënt systeem voor luchtvervoer nodig; een dergelijk systeem maakt het mogelijk de luchtvervoersactiviteiten op veilige, regelmatige en duurzame wijze uit te voeren en vergemakkelijkt dus het vrije verkeer van goederen, personen en diensten.
- (2) Met de goedkeuring door het Europees Parlement en de Raad van Verordening (EG) nr. 549/2004 tot vaststelling van het kader voor de totstandbrenging van het gemeenschappelijke Europese luchtruim⁴, Verordening (EG) nr. 550/2004 betreffende de verlening van luchtvaartnavigatiediensten in het gemeenschappelijk Europees luchtruim⁵, Verordening (EG) nr. 551/2004 betreffende de organisatie en het gebruik van het gemeenschappelijk Europees luchtruim⁶ en Verordening (EG) nr. 552/2004 betreffende de interoperabiliteit van het Europese netwerk voor luchtverkeersbeveiliging⁷ (het eerste pakket wetgeving betreffende het gemeenschappelijk Europees luchtruim) is een solide rechtsgrondslag gelegd voor een

¹ PB C...

² PB C...

³ PB C....

⁴ PB L 96 van 31.3.2004, blz. 1.

⁵ PB L 96, 31.3.2004, blz. 10.

⁶ PB L 96 van 31.3.2004, blz. 20.

⁷ PB L 96 van 31.3.2004, blz. 26.

naadloos, interoperabel en veilig systeem voor luchtverkeersbeheer (Air Traffic Management, ATM).

- (3) Om het gemeenschappelijk Europees luchtruim te voltooien, moeten aanvullende maatregelen op communautair niveau worden genomen om de prestaties van het Europese luchtvaartsysteem te verbeteren op cruciale punten zoals veiligheid, capaciteit, efficiëntie van de vluchten, kosten en milieuvriendelijkheid, en dit alles zonder de belangrijkste doelstelling, namelijk de veiligheid, uit het oog te verliezen.
- (4) Op aandringen van de sector, de lidstaten en andere belanghebbenden om het regelgevingskader voor de luchtvaart in Europa te vereenvoudigen en de doeltreffendheid ervan te vergroten, is in november 2006 de groep op hoog niveau inzake de toekomst van het regelgevingskader voor de Europese luchtvaart opgericht (hierna "de groep op hoog niveau" genoemd). Deze groep, die bestaat uit vertegenwoordigers van de meeste belangengroepen, heeft in juli 2007 een verslag ingediend waarin een reeks aanbevelingen wordt gedaan om de prestaties en het beheer van het Europese luchtvaartsysteem te verbeteren.
- (5) Op de vergadering van de Raad van de Europese Unie van 7 april 2008 werd de Commissie verzocht om, overeenkomstig de aanbevelingen van de groep op hoog niveau en in overeenstemming met het gate-to-gateconcept, een algemene aanpak uit te werken om de veiligheid, het luchtverkeersbeheer en de kostenefficiëntie te verbeteren.
- (6) In Verordening (EG) nr. 219/2007 van de Raad van 27 februari 2007 betreffende de oprichting van een gemeenschappelijke onderneming voor de realisering van het Europese nieuwe generatie luchtverkeersbeveiligingssysteem (SESAR)⁸ wordt ertoe opgeroepen een masterplan voor luchtverkeersbeheer op te stellen en ten uitvoer te leggen. De tenuitvoerlegging van dit masterplan vereist regelgevende maatregelen ter ondersteuning van de ontwikkeling, de invoering en de financiering van nieuwe concepten en technologieën. Dit moet uitmonden in een systeem dat bestaat uit volledig geharmoniseerde en interoperabele componenten die de goede prestaties van de luchtvervoersactiviteiten in Europa garanderen.
- (7) De groep op hoog niveau heeft aanbevolen om evenveel belang te hechten aan de milieuvriendelijkheid als aan de veiligheid en doeltreffendheid van het luchtvaartsysteem, en heeft erop aangedrongen dat de sector en de regelgevers zouden samenwerken om te garanderen dat het luchtverkeersbeheer zoveel mogelijk bijdraagt tot duurzaamheid.
- (8) Om te garanderen dat het toezicht op de dienstverlening in heel Europa op correcte en consequente wijze plaatsvindt, moeten de nationale toezichthoudende autoriteiten de garantie op voldoende onafhankelijkheid en middelen krijgen.
- (9) De sociale partners moeten beter worden geïnformeerd en geraadpleegd over alle maatregelen die belangrijke sociale gevolgen hebben. Het Comité voor de sectoriële dialoog, opgericht bij Besluit 98/500/EG van de Commissie van 20 mei 1998

⁸ PB L 64 van 2.3.2007, blz.1.

betreffende de oprichting van Comités voor de sectoriële dialoog tussen de sociale partners op Europees niveau⁹, moet eveneens worden geraadpleegd.

- (10) Om de prestaties van het luchtverkeersbeheer (ATM) en de luchtvaartnavigatiediensten (Air Navigation Services, ANS) te verbeteren, moet een kader worden opgericht voor de definitie, implementatie en handhaving van bindende prestatiedoelstellingen op cruciale gebieden, overeenkomstig het beleid van de International Civil Aviation Organisation (ICAO). Wat zeker deel moet uitmaken van dit kader is een passend mechanisme voor het rapporteren, bestuderen, evalueren en verspreiden van ATM- en ANS-prestatiegegevens, samen met stimulansen (of ontradende maatregelen) om de doelstellingen te verwezenlijken.
- (11) Het eerste pakket wetgeving inzake het gemeenschappelijk Europees luchtruim moet aan de voortgang van de techniek worden aangepast.
- (12) Er moet duidelijk op worden gewezen dat lidstaten de aanwijzing van een verlener van luchtvaartnavigatiediensten niet mogen weigeren omdat hij in een andere lidstaat is gevestigd of eigendom is van onderdanen van die lidstaat.
- (13) De functionele luchtruimblokken zijn van cruciaal belang om de samenwerking tussen verlener van luchtvaartnavigatiediensten, en dus ook de prestaties, te verbeteren en om synergieën tot stand te brengen. De lidstaten moeten uiterlijk eind 2012 functionele luchtruimblokken oprichten.
- (14) Als de verbetering van de prestaties, met name wat de tenuitvoerlegging van het ATM-masterplan betreft, niet met de momenteel beschikbare middelen kan worden gefinancierd, moet worden voorzien in de financiering van gemeenschappelijke projecten.
- (15) De verslagen van de Eurocontrol Performance Review Commission en het eindverslag van de High Level Group bevestigen dat het routenetwerk en de structuur van het luchtruim niet geïsoleerd kunnen worden ontwikkeld omdat elke lidstaat een integrerend onderdeel is van het Europees netwerk voor luchtverkeersbeheer (European Air Traffic Management Network, EATMN), zowel binnen als buiten de Gemeenschap.
- (16) Daarom moet voor het algemene luchtverkeer een geleidelijk steeds beter geïntegreerd luchtruim tot stand worden gebracht.
- (17) Een Europees vluchtinformatiegebied (European Flight Information Region, EFIR) dat het luchtruim onder de verantwoordelijkheid van de lidstaten omvat, vergemakkelijkt een gemeenschappelijke planning en geïntegreerde activiteiten; zo kunnen regionale knelpunten worden weggewerkt.
- (18) De gebruikers van het luchtruim krijgen binnen het communautaire luchtruim te maken met verschillende voorwaarden voor toegang en vrij verkeer. Dit is te wijten aan het gebrek aan geharmoniseerde communautaire regels en met name aan een

⁹ PB L 225 van 12.8.1998, blz. 27. Besluit laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1792/2006 van de Commissie (PB L 362 van 20.12.2006, blz. 1).

geharmoniseerde classificatie van het luchtruim. De Commissie moet deze regels dan ook harmoniseren op basis van de ICAO-normen.

- (19) De EATMN moeten worden ontworpen en ten uitvoer gelegd teneinde de efficiëntie, veiligheid en milieuduurzaamheid van het volledige luchtvervoersnetwerk te garanderen. Zoals benadrukt in het verslag van de Eurocontrol Performance Review Commission inzake de beoordeling van initiatieven op het gebied van functionele luchtruimblokken en de mate waarin deze bijdragen tot een verbetering van de prestaties, kan dit het beste worden gegarandeerd via gecoördineerd beheer van het luchtvervoersnetwerk op communautair niveau.
- (20) Het is noodzakelijk om tot een gemeenschappelijke, geharmoniseerde luchtruimstructuur te komen voor wat de routes betreft, om de huidige en toekomstige organisatie van het luchtruim op gemeenschappelijke beginselen te baseren, om de geleidelijke tenuitvoerlegging van het ATM-masterplan te garanderen, om optimaal gebruik te maken van schaarse middelen teneinde onnodige uitrustingskosten te vermijden en om het luchtruim te ontwerpen en te beheren volgens geharmoniseerde regels. De Commissie is verantwoordelijk voor het vaststellen van de nodige bindende regels en uitvoeringsbepalingen.
- (21) De groep op hoog niveau heeft aanbevolen nieuwe of verbeterde functies op bestaande grondslagen te vestigen, meer bevoegdheid te verlenen aan Eurocontrol, de Gemeenschap als enige regelgever naar voren te schuiven en het beginsel van scheiding van regelgeving en dienstverlening te eerbiedigen. Overeenkomstig deze aanbevelingen moet de Commissie de uitvoering van de taken die verband houden met de in de vorige overweging vermelde functies, die geen betrekking hebben op de vaststelling van bindende maatregelen van algemene aard, noch op het nemen van politieke beslissingen, toevertrouwen aan een hervormd Eurocontrol. Eurocontrol moet deze taken op onpartijdige en kostenefficiënte wijze uitvoeren, en de gebruikers van het luchtruim en de verleners van luchtvaarnavigatiediensten daarbij betrekken.
- (22) Er moeten passende maatregelen worden genomen om de doeltreffendheid van de luchtverkeersstroomregeling te verbeteren, teneinde bestaande operationele eenheden, zoals de Eurocontrol Central Flow Management Unit, in staat te stellen de efficiëntie van de vluchtactiviteiten te garanderen. Bovendien heeft de Commissie in haar mededeling over een Actieplan inzake de capaciteit, efficiëntie en veiligheid van de Europese luchthavens¹⁰ benadrukt dat de samenhang tussen vluchtplannen en luchthavenslots moet worden gegarandeerd.
- (23) Het gebrek aan moderne, volledige, kwalitatieve en tijdige aeronautische informatie brengt de veiligheid in gevaar en heeft tot gevolg dat gebruikers van het luchtruim te maken krijgen met uiteenlopende voorwaarden voor toegang tot het communautaire luchtruim en voor vrij verkeer binnen dat luchtruim. Vertrekkende van het ATM-masterplan moet de Gemeenschap het initiatief nemen om deze sector, in samenwerking met Eurocontrol, te moderniseren en te garanderen dat de gebruikers deze gegevens kunnen raadplegen via één openbaar toegangspunt, met een moderne, gebruikersvriendelijke en gevalideerde geïntegreerde briefing.

¹⁰ COM(2006) 819.

- (24) Om onnodige administratieve rompslomp en overlappingsen tussen verificatieprocedures te vermijden, moeten certificaten die overeenkomstig Verordening (EG) nr. 216/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 20 februari 2008 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels op het gebied van burgerluchtvaart en tot oprichting van een Europees Agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart, houdende intrekking van Richtlijn 91/670/EEG, Verordening (EG) nr. 1592/2002 en Richtlijn 2004/36/EG¹¹ zijn afgegeven, worden geaccepteerd met het oog op de toepassing van de onderhavige verordening, voor zover ze van toepassing zijn op onderdelen of systemen.
- (25) De groep op hoog niveau heeft in zijn eindverslag aan de Commissie aanbevolen dat in het SESAR-programma specifiek aandacht zou worden besteed aan de definitie van interoperabele procedures, systemen en informatie-uitwisseling binnen Europa en met de rest van de wereld. Dit heeft eveneens betrekking op de ontwikkeling van relevante normen en de identificatie van nieuwe uitvoeringsregels of communautaire specificaties in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim.
- (26) De maatregelen die nodig zijn voor de tenuitvoerlegging van deze verordening moeten worden vastgesteld overeenkomstig Besluit 1999/468/EG van de Raad tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitoefening van de aan de Commissie verleende uitvoeringsbevoegdheden¹².
- (27) De Commissie moet met name de bevoegdheid krijgen om maatregelen te actualiseren naar aanleiding van technische of operationele ontwikkelingen en om de basiscriteria en procedures voor de uitoefening van bepaalde managementfuncties binnen het netwerk vast te stellen. Aangezien deze maatregelen een algemene strekking hebben en bedoeld zijn om niet-essentiële elementen van deze verordening te wijzigen, of deze verordening aan te vullen met niet-essentiële elementen, dienen zij te worden vastgesteld overeenkomstig de regelgevingsprocedure met toetsing als bedoeld in artikel 5 bis van Besluit 1999/468/EG.
- (28) Wanneer om dwingende urgente redenen de normaal voor de regelgevingsprocedure met toetsing toepasselijke termijnen niet kunnen worden nageleefd, moet de Commissie de in artikel 5 bis, lid 6, van Besluit 1999/468/EG vastgestelde urgentieprocedure kunnen toepassen.
- (29) Verordeningen (EG) nr. 549/2004, (EG) nr. 550/2004, (EG) nr. 551/2004 en (EG) nr. 552/2004 moeten dienovereenkomstig worden gewijzigd,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD :

Artikel 1

Verordening (EG) nr. 549/2004 wordt als volgt gewijzigd:

- (1) Artikel 1, lid 1, wordt vervangen door:

¹¹ PB L 79 van 19.3.2008, blz. 1.

¹² PB L 184 van 17.7.1999, blz. 23. Besluit laatstelijk gewijzigd bij Besluit 2006/512/EG (PB L 200 van 22.7.2006, blz. 11).

'1. Het initiatief inzake de totstandbrenging van het gemeenschappelijke Europese luchtruim heeft tot doel de huidige veiligheidsnormen voor luchtvervoer aan te scherpen, bij te dragen tot de duurzame ontwikkeling van het luchtvervoerssysteem en de prestaties van het systeem voor luchtverkeersbeheer (ATM) en luchtvaartnavigatiediensten (ANS) voor het algemene luchtverkeer in Europa te verbeteren, teneinde tegemoet te komen aan de behoeften van alle gebruikers van het luchtruim. Om deze doelstelling te verwezenlijken, voorziet deze verordening in de vaststelling van een geharmoniseerd regelgevingskader voor de totstandbrenging van het gemeenschappelijke Europese luchtruim.'

(2) Artikel 2 wordt als volgt gewijzigd:

a) punt 8 wordt vervangen door:

'8. "luchtruimgebruikers": exploitanten van luchtvaartuigen die als algemeen luchtverkeer opereren;'

b) punt 10 wordt vervangen door:

'10. "luchtverkeersbeheer (ATM)": de verzameling van functies in de lucht en op de grond (luchtverkeersdiensten, luchtruimbeheer en regeling van luchtverkeersstromen) die nodig zijn om de veiligheid en de doeltreffendheid van de vliegtuigbewegingen in alle fasen te waarborgen;'

c) het volgende punt 13a wordt ingevoegd:

'13a. "masterplan inzake luchtverkeersbeveiliging": het plan dat overeenkomstig artikel 1, lid 2, van Verordening (EG) nr. 219/2007 door de Raad moet worden goedgekeurd;'

d) punt 21 wordt geschrapt;

e) punt 22 wordt vervangen door:

'22. "flexibel gebruik van het luchtruim": een concept van luchtruimbeheer dat in het gebied van de European Civil Aviation Conference wordt toegepast op basis van het door Eurocontrol uitgegeven "Airspace Management Handbook for the application of the Concept of the Flexible Use of Airspace" (Handboek voor de toepassing van het concept "flexibel gebruik van het luchtruim" in het luchtruimbeheer);'

f) punt 25 wordt vervangen door:

'25. "functioneel luchtruimblok": een op operationele behoeften gebaseerd luchtruimblok waarbinnen de luchtvaartnavigatiediensten en aanverwante functies op optimale en/of geïntegreerde wijze worden verleend, ongeacht de staatsgrenzen;'

g) punt 37 wordt geschrapt.

(3) Artikel 4 wordt vervangen door:

'Artikel 4

Aanwijzing en onafhankelijkheid van nationale toezichthoudende instanties

1. De lidstaten gaan, naar eigen keuze, over tot aanwijzing of oprichting van één of meer organen als nationale toezichthoudende instantie, belast met de taken welke krachtens deze verordening en de in artikel 3, lid 1, bedoelde maatregelen aan een dergelijke instantie toekomen.
2. De lidstaten zien erop toe dat de nationale toezichthoudende instanties, bij de uitvoering van de in lid 1 vermelde taken, minstens functioneel onafhankelijk zijn van andere publieke of private instanties.
3. De lidstaten zien erop toe dat de nationale toezichthoudende instanties hun bevoegdheden op onpartijdige en transparante wijze uitvoeren. Ze zien er ook op toe dat het personeel van de nationale toezichthoudende instanties en de personen die verantwoordelijk zijn voor het beheer, op onafhankelijke, onpartijdige en transparante wijze handelen.
4. De lidstaten zien erop toe dat de nationale toezichthoudende instanties over voldoende menselijke en financiële middelen beschikken om hun taken uit te voeren.
5. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van de namen en adressen van de nationale toezichthoudende instanties en van eventuele wijzigingen daarvan, alsook van de maatregelen die zijn genomen om te garanderen dat leden 2, 3 en 4 worden nageleefd.'

(4) Artikel 5, lid 4, wordt vervangen door:

'4. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, zijn artikel 5 bis, leden 1 tot en met 4, en artikel 7 van Besluit 1999/468/EG van toepassing, met inachtneming van het bepaalde in artikel 8 van dat besluit.

5. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, zijn artikel 5 bis, leden 1, 2, 4 en 6, en artikel 7 van Besluit 1999/468/EG van toepassing, met inachtneming van het bepaalde in artikel 8 van dat besluit.'

(5) Artikel 6 wordt vervangen door:

'Artikel 6

Raadgevend orgaan voor de luchtvaart

Onverminderd de rol van het Comité en van Eurocontrol, richt de Commissie een "raadgevend orgaan voor de luchtvaart" op, waar verleners van luchtvaartnavigatiediensten, verenigingen van luchtruimgebruikers, luchthavens, de industrie en organisaties die het personeel vertegenwoordigen deel van uitmaken. De taak van dit orgaan is de Commissie te adviseren met betrekking tot de implementatie van het gemeenschappelijke Europese luchtruim.'

(6) Artikel 8 wordt vervangen door:

'Artikel 8

Uitvoeringsbepalingen

1. De Commissie stelt uitvoeringsbepalingen vast wanneer dit uitdrukkelijk bepaald is in deze verordening of in de in artikel 3 vermelde verordeningen, of wanneer dit anderszins noodzakelijk is om de doelstellingen van die verordeningen te verwezenlijken.

2. Voor de opstelling van uitvoeringsmaatregelen verstrekt de Commissie een mandaat aan Eurocontrol, waarin de uit te voeren taken en het tijdschema daarvoor worden vastgelegd. Hierbij streeft zij ernaar optimaal gebruik te maken van de regelingen die Eurocontrol heeft getroffen voor het betrekken en raadplegen van alle belanghebbende partijen, voor zover deze regelingen overeenstemmen met de gebruiken van de Commissie inzake transparantie en de raadplegingsprocedures en niet in strijd zijn met haar institutionele verplichtingen. De Commissie handelt volgens de procedure van artikel 5, lid 2.

3. Op basis van het ingevolge lid 2 verrichte werk worden besluiten over de toepassing van de resultaten van dat werk in de Gemeenschap en over de termijn voor de uitvoering daarvan genomen volgens de procedure van artikel 5, lid 3.

4. Overeenkomstig de procedure van artikel 5, lid 3, kan de Commissie alternatieve maatregelen treffen om de doelstellingen van dit mandaat te verwezenlijken:

- a) indien Eurocontrol een krachtens lid 2 verstrekt mandaat niet kan aanvaarden, of
- b) indien de Commissie in overleg met het comité van mening is dat:
 - (i) het werk gedaan op basis van zo'n mandaat, gelet op de gestelde termijn, niet voldoende vooruitgang boekt, of
 - (ii) de resultaten van het verrichte werk onvoldoende zijn.

5. De Commissie handelt volgens de procedure van artikel 5, lid 3:

- a) als de Commissie beslist om niet overeenkomstig lid 2 een mandaat te verlenen aan Eurocontrol, of
- b) als de vast te stellen uitvoeringbepalingen niet op het werkterrein van Eurocontrol liggen.'

(7) Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

- a) het tweede streepje van de tweede alinea wordt vervangen door: "- alle groepen luchttruimgebruikers,"
- b) de derde alinea wordt vervangen door: "Raadpleging van de belanghebbenden heeft in het bijzonder betrekking op de ontwikkeling en de invoering van nieuwe concepten en technologieën in het Europese netwerk voor luchtverkeersbeheer en omvat mechanismen om het specifieke Comité voor de sectoriële dialoog, dat is opgericht bij Besluit 98/500/EG* van de Commissie, op passende wijze daarbij te betrekken."

* PB L 225 van 12.8.1998, blz. 27.

(8) Artikel 11 wordt vervangen door:

'Artikel 11

Prestatieregeling

1. Om de prestaties van luchtvaartnavigatiediensten en netwerkfuncties in het gemeenschappelijke Europese luchtruim te verbeteren, stelt de Commissie een prestatieregeling vast die met name de volgende elementen bevat:

- a) toezicht op en monitoring en benchmarking van de prestaties van luchtvaartnavigatiediensten en netwerkfuncties, en ad-hocstudies van specifieke kwesties;
- b) procedures en verantwoordelijkheden voor het verzamelen, valideren, onderzoeken, evalueren en verspreiden van gegevens over de prestaties van luchtvaartnavigatiediensten en netwerkfuncties van alle relevante partijen, waaronder luchthavenexploitanten, luchthavencoördinatoren, verleners van luchtvaartnavigatiediensten, luchtruimgebruikers, nationale toezichthoudende instanties, lidstaten en Eurocontrol;
- c) passende prestatiegebieden op basis van ICAO-document nr. 9854 "Global Air Traffic Management Operational Concept"**, waar nodig aangepast aan de specifieke behoeften van het gemeenschappelijke Europese luchtruim en de relevante doelstellingen voor deze gebieden;
- d) prestatie-indicatoren voor het meten van de prestaties en het vaststellen van doelen;
- e) het vaststellen van communautaire prestatiedoelstellingen, met een referentieperiode van minstens drie en hoogstens vijf jaar, en passende convergentiecriteria overeenkomstig de procedure van artikel 5, lid 3;
- f) criteria voor de voorbereiding van nationale of regionale prestatieplannen door de nationale toezichthoudende instanties. Deze plannen moeten:
 - gebaseerd zijn op de bedrijfsplannen van de dienstverleners;
 - rekening houden met alle kostenelementen van de nationale of regionale kostenbasis;
 - bindende prestatiedoelstellingen omvatten die consistent zijn met de communautaire prestatiedoelstellingen;
 - het voorwerp uitmaken van overleg met verleners van luchtvaartnavigatiediensten, vertegenwoordigers van luchtruimgebruikers, luchthavenexploitanten en luchthavencoördinatoren;

- g) criteria en procedures voor de beoordeling, goedkeuring, monitoring en handhaving van de nationale of regionale prestatieplannen, inclusief:
 - (i) beoordeling van de nationale of regionale prestatieplannen door de Commissie, teneinde te garanderen dat ze minstens voldoen aan de communautaire doelstellingen;
 - (ii) goedkeuring van de nationale of regionale prestatieplannen door de Commissie, overeenkomstig de procedure van artikel 5, lid 3;
 - (iii) toezicht op de tenuitvoerlegging van de nationale of regionale prestatieplannen, inclusief passende waarschuwingsmechanismen;
 - (iv) beoordeling van de verwezenlijking van de prestatiedoelstellingen, zowel jaarlijks als op het einde van de referentieperiode, en vaststelling van nieuwe doelstellingen voor de volgende referentieperiode;
 - (v) corrigerende maatregelen, inclusief passende stimulansen en/of ontradende maatregelen, die door de lidstaten moeten worden toegepast in het geval de nationale of regionale doelstellingen niet jaarlijks of op het einde van de referentieperiode worden gehaald.

2. Onverminderd de rol van het comité kan de Commissie Eurocontrol of een andere bevoegde publieke entiteit aanwijzen als "prestatiebeoordelingsorgaan". De rol van dit orgaan is de Commissie bij te staan bij de tenuitvoerlegging van de in lid 1 vermelde prestatieregeling. De Commissie ziet erop toe dat het prestatiebeoordelingsorgaan de taken die het van de Commissie heeft gekregen, onafhankelijk uitvoert.

3. De Commissie stelt gedetailleerde uitvoeringsbepalingen voor dit artikel vast overeenkomstig artikel 8."

**Eerste editie 2005.

(9) Artikel 12, lid 4, wordt vervangen door:

'4. De verslagen bevatten een beoordeling van de resultaten die zijn bereikt met de ingevolge deze verordening ondernomen acties, met inbegrip van adequate informatie over ontwikkelingen in de sector, met name betreffende economische, sociale, milieu-, werkgelegenheids- en technologische aspecten, alsmede over de kwaliteit van de dienstverlening, een en ander in het licht van de oorspronkelijke doelstellingen en met het oog op toekomstige behoeften.'

Artikel 2

Verordening (EG) nr. 550/2004 wordt als volgt gewijzigd:

(1) Artikel 2, lid 3, wordt vervangen door:

'3. Voor functionele luchtruimblokken die zich uitstrekken over het luchtruim dat onder de verantwoordelijkheid van meer dan één lidstaat valt, sluiten de betrokken lidstaten een overeenkomst inzake het bij dit artikel voorgeschreven toezicht op de verleners van luchtvaartnavigatiediensten die diensten verlenen met betrekking tot die functionele luchtruimblokken. Voorts zullen deze lidstaten een overeenkomst sluiten inzake het bij dit artikel voorgeschreven toezicht, waarbij zij de reeds uitgevoerde toezichtstaken wederzijds erkennen, ook met betrekking tot verleners van luchtvaartnavigatiediensten die diensten verlenen in een andere lidstaat dan die waarin zij hun belangrijkste plaats van vestiging hebben.'

(2) Artikel 4 wordt vervangen door:

'Artikel 4

Veiligheidseisen

De Eurocontrol Safety Regulatory Requirements (ESARR's) en latere wijzigingen op deze ESARR's in het kader van deze verordening, worden door de Commissie volgens de in artikel 5, lid 3, van de kaderverordening vermelde procedure vastgesteld, waar nodig met passende aanpassingen en verbeteringen.'

(3) Artikel 5 wordt geschrapt.

(4) Artikel 7, lid 6, wordt vervangen door:

'6. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 8 en 9, krijgen verleners van luchtvaartnavigatiediensten, wanneer hen een certificaat wordt afgegeven, de mogelijkheid om hun diensten aan te bieden aan lidstaten, andere verleners van luchtvaartnavigatiediensten, luchtruimgebruikers en luchthavens in de Gemeenschap.'

(5) Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

'1. De lidstaten zorgen ervoor dat in het luchtruim dat onder hun verantwoordelijkheid valt binnen bepaalde luchtruimblokken op exclusieve basis luchtverkeersdiensten worden verleend. Daartoe wijzen de lidstaten een verlener van luchtverkeersdiensten aan die in het bezit is van een binnen de Gemeenschap geldig certificaat.

Een lidstaat mag niet weigeren een verlener van luchtverkeersdiensten aan te wijzen omdat de wetgeving van die lidstaat voorschrijft dat een verlener van luchtverkeersdiensten die diensten aanbiedt in het luchtruim dat onder de verantwoordelijkheid van die lidstaat valt:

- (a) rechtstreeks of via meerderheidsaandeelhouderschap eigendom moet zijn van die lidstaat of onderdanen daarvan, of
- (b) zijn hoofdvestiging of geregistreerd kantoor op het grondgebied van die lidstaat moet hebben, of

(c) alleen faciliteiten in die lidstaat mag gebruiken.'

b) lid 4 wordt vervangen door:

'4. Voor functionele luchtruimblokken die overeenkomstig artikel 9 bis zijn vastgesteld en die zich uitstrekken over het luchtruim dat onder de verantwoordelijkheid van meer dan één lidstaat valt, wijzen de betrokken lidstaten, overeenkomstig lid 1, gezamenlijk en minstens één maand voor implementatie van het luchtruimblok één of meer verleners van luchtverkeersdiensten aan.'

(6) Het volgende artikel 9 bis wordt ingevoegd:

'Artikel 9 bis

Functionele luchtruimblokken

1. De lidstaten nemen alle nodige maatregelen om te garanderen dat de functionele luchtruimblokken zo snel mogelijk, en uiterlijk tegen eind 2012, worden ingesteld teneinde de capaciteit en efficiëntie van het netwerk voor luchtverkeersbeheer in het gemeenschappelijk Europees luchtruim te optimaliseren, bij te dragen tot de prestaties van het luchtvervoerssysteem en het effect op het milieu te beperken. De lidstaten moeten zoveel mogelijk samenwerken om de naleving van deze bepaling te garanderen.

2. Functionele luchtruimblokken moeten met name:

- (a) worden onderbouwd vanuit veiligheidsoverwegingen;
- (b) optimaal gebruik van het luchtruim mogelijk maken, rekening houdende met luchtverkeersstromen;
- (c) hun rechtvaardiging vinden in een toegevoegde waarde over de gehele linie, met inbegrip van een optimaal gebruik van technische en personele middelen, op basis van kosten-batenanalyses;
- (d) een vlotte en flexibele overdracht garanderen van verantwoordelijkheid voor de luchtverkeersleiding tussen luchtverkeersleidingscentra;
- (e) de verenigbaarheid tussen de verschillende luchtruimconfiguraties garanderen;
- (f) voldoen aan voorwaarden die voortvloeien uit regionale overeenkomsten die binnen de ICAO zijn gesloten; en
- (g) regionale overeenkomsten eerbiedigen die op de datum van inwerkingtreding van deze verordening van kracht zijn, in het bijzonder de overeenkomsten waarbij derde landen in Europa zijn betrokken.

3. Een functioneel luchtruimblok wordt uitsluitend ingesteld bij onderlinge overeenstemming tussen alle lidstaten die verantwoordelijk zijn voor een deel van

het luchtruim in het blok, dan wel bij een verklaring van één lidstaat indien het luchtruim in het blok volledig onder zijn verantwoordelijkheid valt. Alvorens een functioneel luchtruimblok in te stellen, verstrekt de betrokken lidstaat de Commissie, de andere lidstaten en de andere belanghebbende partijen adequate informatie teneinde hen in staat te stellen de verenigbaarheid met de criteria van lid 2 te beoordelen en eventueel opmerkingen te maken.

4. Indien een functioneel luchtruimblok betrekking heeft op luchtruim dat volledig of gedeeltelijk onder de verantwoordelijkheid van twee of meer lidstaten valt, bevat de overeenkomst waarbij het blok wordt ingesteld de nodige bepalingen over de wijze waarop het blok kan worden gewijzigd en de wijze waarop een lidstaat zich uit het blok kan terugtrekken, met inbegrip van overgangsregelingen.

5. Bij geschillen tussen twee of meer lidstaten ten aanzien van een grensoverschrijdend functioneel luchtruimblok dat betrekking heeft op luchtruim onder hun verantwoordelijkheid, kunnen de betrokken lidstaten de zaak gezamenlijk voor advies aan het Single Sky Comité voorleggen. Het advies wordt verstrekt aan de betrokken lidstaten. Onverminderd lid 3 houden de lidstaten met dit advies rekening om een oplossing te vinden.

6. De in de leden 3 en 4 bedoelde besluiten worden aan de Commissie meegedeeld met het oog op bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Unie. In die bekendmaking wordt de datum vermeld waarop het besluit in kwestie van kracht wordt.

7. De Commissie stelt gedetailleerde uitvoeringsbepalingen vast voor dit artikel, overeenkomstig artikel 8 van de kaderverordening.'

(7) Artikel 12, lid 3, wordt vervangen door:

'3. Wanneer verleners van luchtvaartnavigatiediensten een bundel diensten aanbieden, doen zij in hun interne boekhouding voor de door hen verleende luchtvaartnavigatiediensten opgave van de betrokken kosten en opbrengsten, opgesplitst overeenkomstig het in artikel 14 vermelde heffingenstelsel voor luchtvaartnavigatiediensten en houden zij, voor zover toepasselijk, geconsolideerde rekeningen bij voor andere diensten die niet de luchtvaartnavigatie betreffen, op dezelfde wijze als verplicht zou zijn wanneer de betrokken diensten zouden worden uitgevoerd door aparte ondernemingen.'

(8) Artikel 14 wordt vervangen door:

'Artikel 14

Algemeen

Overeenkomstig de in de artikelen 15 en 16 vermelde eisen, moet het heffingenstelsel voor luchtvaartnavigatiediensten bijdragen tot meer transparantie bij het vaststellen, opleggen en innen van heffingen ten laste van luchtruimgebruikers, tot de verbetering van de kostenefficiëntie van het verlenen van luchtvaartnavigatiediensten en tot de verbetering van de efficiëntie van de vluchten, met inachtneming van een zo hoog mogelijk veiligheidsniveau. Dit heffingenstelsel moet ook stroken met artikel 15 van het Verdrag van Chicago van 1944 inzake de

internationale burgerluchtvaart en met het heffingensysteem van Eurocontrol voor "en route"-heffingen.'

(9) Artikel 15 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 2 wordt als volgt gewijzigd:

(i) punt a) wordt vervangen door:

'a) de onder luchtruimgebruikers te verdelen kosten zijn de vastgestelde kosten van de verlening van luchtvaartnavigatiediensten, met inbegrip van passende bedragen voor rente op kapitaalinvesteringen en afschrijving van activa, alsmede van de kosten van onderhoud, exploitatie, beheer en administratie;'

(ii) punt b) wordt vervangen door:

'b) de kosten die in dit verband moeten worden meegenomen, zijn die welke geraamd zijn voor de faciliteiten en diensten die zijn voorzien en worden uitgevoerd in het kader van het ICAO Regional Air Navigation Plan, Europese regio. Hieronder kunnen ook de kosten vallen van de nationale toezichthoudende instanties en/of erkende organisaties, alsmede andere kosten die door de betrokken lidstaat en dienstverlener zijn gemaakt voor het verlenen van luchtvaartnavigatiediensten. Het omvat echter niet de kosten van sancties die door de lidstaten zijn opgelegd overeenkomstig artikel 9 van de kaderverordening, noch de kosten van corrigerende maatregelen die door de lidstaten zijn opgelegd overeenkomstig artikel 11, lid 1, onder g), punt v), van de kaderverordening;'

(iii) punt d) wordt vervangen door:

'd) kruissubsidies tussen en-routediensten en terminale diensten zijn niet toegestaan. Kruissubsidies zijn wel toegestaan tussen verschillende luchtvaartnavigatiediensten in beide categorieën, maar alleen als dit op objectieve wijze kan worden gemotiveerd en als de diensten duidelijk worden geïdentificeerd;'

b) lid 3 wordt als volgt gewijzigd:

(i) de inleidende zin wordt vervangen door:

'De lidstaten moeten de volgende beginselen naleven bij het vaststellen van heffingen overeenkomstig lid 2:'

(ii) het volgende punt wordt ingevoegd na punt b):

'b bis) de heffingen worden per kalenderjaar vastgesteld en hebben betrekking op een periode van minstens drie en hoogstens vijf jaar;'

(iii) punt c) wordt vervangen door:

- 'c) Luchtvaartnavigatiediensten mogen voldoende inkomsten opleveren om een redelijk rendement te garanderen, zodat de nodige kapitaalverbeteringen kunnen worden doorgevoerd;'

(iv) punt e) wordt vervangen door:

- 'e) heffingen moeten de veilige, doeltreffende, daadwerkelijke en duurzame verlening van luchtvaartnavigatiediensten bevorderen met het oog op een hoog niveau van veiligheid en kosteneffectiviteit en vormen een stimulans voor geïntegreerde dienstverlening. Daartoe mogen de nationale toezichthoudende instanties, in het kader van de nationale of regionale prestatieplannen, mechanismen opzetten, inclusief stimulansen zoals financiële voordelen en nadelen, om verleners van luchtvaartnavigatiediensten en/of luchtruimgebruikers aan te moedigen om steun te verlenen voor verbeteringen in de verlening van luchtvaartnavigatiediensten, zoals verhoogde capaciteit, beperkte vertragingen en duurzame ontwikkeling, met behoud van een optimaal veiligheidsniveau.'

c) lid 4 wordt vervangen door:

'4. Overeenkomstig de procedure van artikel 5, lid 3, van de kaderverordening kan de Commissie beslissen dat heffingen moeten worden gebruikt voor de financiering van gemeenschappelijke projecten die ontworpen zijn om bijstand te verlenen aan specifieke categorieën luchtruimgebruikers en/of verleners van luchtvaartnavigatiediensten, teneinde collectieve luchtvaartnavigatie-infrastructuur, het verlenen van luchtvaartnavigatiediensten en het gebruik van luchtruim te verbeteren, met name die projecten welke vereist zijn voor de tenuitvoerlegging van het masterplan inzake luchtverkeersbeheer. In dergelijke beslissingen moet het gemeenschappelijke project worden geïdentificeerd en moeten met name het tijdschema voor de tenuitvoerlegging, de kosten voor de luchtruimgebruikers en de verdeling tussen de lidstaten worden gespecificeerd.

5. De Commissie stelt gedetailleerde uitvoeringsbepalingen vast voor dit artikel, overeenkomstig artikel 8 van de kaderverordening.'

(10) Artikel 16, leden 1 en 2, worden vervangen door:

'1. De Commissie beoordeelt permanent in welke mate de heffingen aan de in de artikelen 14 en 15 genoemde beginselen en voorschriften voldoen, een en ander in samenwerking met de lidstaten. De Commissie stelt de nodige mechanismen vast om gebruik te maken van de deskundigheid van Eurocontrol en deelt de resultaten van de beoordeling met de lidstaten, Eurocontrol en de vertegenwoordigers van luchtruimgebruikers.

2. De Commissie kan, op verzoek van een of meer lidstaten die van oordeel zijn dat de in de artikelen 14 en 15 vermelde beginselen en regels niet goed zijn toegepast of op eigen initiatief, een onderzoek uitvoeren naar een beschuldiging van niet-naleving of niet-toepassing van de betrokken beginselen en/of regels en deelt de resultaten van dat onderzoek met de lidstaten, Eurocontrol en de vertegenwoordigers van de luchtruimgebruikers. Binnen twee maanden na ontvangst van een verzoek neemt de

Commissie, na de betrokken lidstaat gehoord te hebben en na raadpleging van het Single Sky Comité volgens de in artikel 5, lid 2, van de kaderverordening bedoelde procedure, een besluit over de wijze waarop de artikelen 14 en 15 zijn toegepast en beslist zij of de praktijk in kwestie mag worden voortgezet.'

(11) Artikel 17 wordt vervangen door:

'Artikel 17

Herziening van de bijlagen

De maatregelen die ontworpen zijn om niet-essentiële onderdelen van de bijlagen te wijzigen teneinde rekening te houden met technische of operationele ontwikkelingen worden vastgesteld overeenkomstig de in artikel 5, lid 4, van de kaderverordening vastgestelde regelgevingsprocedure met toetsing.

Om dwingende urgente redenen kan de Commissie de urgentieprocedure van artikel 5, lid 5, van de kaderverordening toepassen.'

(12) Artikel 18, leden 1 en 2, worden vervangen door:

'1. Noch de nationale toezichthoudende instanties, die handelen overeenkomstig hun nationale wetgeving, noch de Commissie mogen vertrouwelijke informatie openbaar maken.

2. Lid 1 laat het recht van openbaarmaking door nationale toezichthoudende instanties of de Commissie onverlet indien deze openbaarmaking noodzakelijk is voor de uitvoering van hun taak, in welk geval de openbaarmaking evenredig moet zijn en rekening moet houden met de gewettigde belangen van verleners van luchtvaarnavigatiediensten inzake de bescherming van hun bedrijfsgeheimen.'

(13) Het volgende artikel 18 bis wordt ingevoegd:

'Artikel 18 bis

Herziening

1. In het kader van de periodieke beoordeling zoals bedoeld in artikel 12, lid 2, van de kaderverordening, en uiterlijk vier jaar na de inwerkingtreding van deze verordening, zal de Commissie prospectief onderzoek uitvoeren naar de voorwaarden voor de toekomstige toepassing van marktbeginselen op het verlenen en aanwijzen van diensten op het gebied van communicatie, navigatie, bewaking, meteorologie en aeronautische informatie.

2. Op basis van de conclusies van de studie en in het licht van de geboekte vooruitgang zal de Commissie een verslag indienen bij het Europees Parlement en de Raad, zonodig vergezeld van een voorstel om de toepassing van de marktbeginselen uit te breiden tot een of meer van de in lid 1 vermelde diensten of om andere maatregelen te nemen.'

Artikel 3

Verordening (EG) nr. 551/2004 wordt als volgt gewijzigd:

(1) Artikel 2 wordt geschrapt.

(2) Artikel 3 wordt vervangen door:

'Artikel 3

Gemeenschappelijk Europees vluchtinformatiegebied (EFIR)

1. De Gemeenschap en de lidstaten vragen de ICAO om een gemeenschappelijk Europees vluchtinformatiegebied (EFIR) op te richten en te erkennen. Daartoe legt de Commissie, voor de aangelegenheden die onder de bevoegdheid van de Gemeenschap vallen, overeenkomstig artikel 300 van het Verdrag uiterlijk op [...] ¹³ een aanbeveling voor aan de Raad.

2. Het EFIR wordt op zodanige wijze ingericht dat het het luchtruim bestrijkt dat overeenkomstig artikel 1, lid 3, onder de verantwoordelijkheid van de lidstaten valt en kan ook luchtruim omvatten van derde landen in Europa.

3. De instelling van het EFIR laat de verantwoordelijkheid van lidstaten onverlet om overeenkomstig artikel 8, lid 1, van de dienstverleningsverordening verleners van luchtverkeersdiensten aan te wijzen voor het luchtruim dat onder hun verantwoordelijkheid valt.

4. De lidstaten behouden hun verantwoordelijkheden tegenover de ICAO binnen de geografische grenzen van de vluchtinformatiegebieden voor het hoger luchtruim en vluchtinformatiegebieden die door de ICAO aan hen zijn toegewezen op de datum van de inwerkingtreding van deze verordening.'

(3) Het volgende artikel 3 bis wordt ingevoegd:

'Artikel 3 bis

Aeronautische informatie

1. Onverminderd de publicatie van aeronautische informatie door de lidstaten, garandeert de Commissie, in samenwerking met Eurocontrol, dat elektronische aeronautische informatie van hoge kwaliteit beschikbaar is, die op geharmoniseerde wijze is gepresenteerd en tegemoet komt aan de vereisten van alle relevante gebruikers in termen van kwaliteit en tijdigheid.

2. Met het oog op lid 1 zal de Commissie:

- a) een communautaire infrastructuur voor aeronautische informatie ontwikkelen in de vorm van een geïntegreerd elektronisch briefingportaal met onbeperkte publieke toegang. Deze infrastructuur moet het mogelijk

¹³ Vier jaar na de inwerkingtreding van de wijzigingsverordening.

maken vereiste gegevens zoals, onder meer, aeronautisch informatie, informatie van de luchtverkeersmeldingspost, meteorologische informatie en informatie over het beheer van de luchtverkeersstromen te raadplegen en te verstrekken;

- b) steun verlenen om het verstrekken van aeronautische informatie, in de breedste zin van het woord, te moderniseren en te harmoniseren, in nauwe samenwerking met Eurocontrol en de ICAO.

3. De Commissie stelt gedetailleerde uitvoeringsbepalingen vast voor dit artikel, overeenkomstig artikel 8 van de kaderverordening.'

(4) Artikel 4 wordt vervangen door:

'Artikel 4

Luchtverkeersregels en luchtruimclassificaties

De Commissie zal, overeenkomstig de procedure van artikel 8 van de kaderverordening, uitvoeringsbepalingen vaststellen om:

- a) de relevante bepalingen van de ICAO-normen een aanbevolen praktijken inzake luchtverkeersregels te integreren, waar nodig met passende aanpassingen en verbeteringen;
- b) de toepassing van de ICAO-luchtruimclassificatie te harmoniseren, waar nodig met passende aanpassingen en verbeteringen, teneinde te garanderen dat luchtvaartnavigatiediensten in het gemeenschappelijke Europese luchtruim naadloos worden verleend.'

(5) Artikel 5 wordt geschrapt.

(6) Artikel 6 wordt vervangen door:

'Artikel 6

Ontwerp en beheer van het netwerk

1. Het netwerk voor luchtverkeersbeheer moet het mogelijk maken het luchtruim optimaal te benutten, moet garanderen dat luchtruimgebruikers geprefereerde trajecten kunnen exploiteren en moet voorzien in een maximale toegang tot het luchtruim en tot luchtvaartnavigatiediensten.

2. Om de in lid 1 vermelde doelstellingen te verwezenlijken, zal de Commissie er met name op toezien dat de volgende taken worden uitgevoerd:

- a) ontwerp van het Europees routenetwerk;
- b) coördinatie en toewijzing van schaarse hulpbronnen, met name radiofrequenties en radartranspondercodes;

- c) aanvullende taken voor het netwerk voor luchtverkeersbeheer, zoals gedefinieerd in het masterplan voor luchtverkeersbeheer.

De Commissie mag, op eigen verantwoordelijkheid, de uitvoering van bovenvermelde taken aan Eurocontrol toevertrouwen, voor zover deze taken geen betrekking hebben op de vaststelling van bindende maatregelen van algemene aard of op het nemen van politieke beslissingen. Deze taken worden op onpartijdige en kostenefficiënte wijze uitgevoerd, rekening houdend met de behoeften van het volledige ATM-netwerk; de luchtruimgebruikers en de verleners van luchtvaartnavigatiediensten moeten bij de uitvoering van deze taken worden betrokken.

3. Maatregelen die zijn bedoeld om niet-essentiële onderdelen van dit artikel te wijzigen door ze aan te vullen, met betrekking tot de definitie van de basiscriteria en de procedures voor het uitvoeren van de in lid 2 vermelde taken, worden vastgesteld overeenkomstig de in artikel 5, lid 4, van de kaderverordening vermelde regelgevingsprocedure met toetsing.

4. Gedetailleerde regels voor de tenuitvoerlegging van de in lid 3 vermelde maatregelen worden vastgesteld overeenkomstig artikel 8 van de kaderverordening. Individuele maatregelen waarin voorzien wordt door deze uitvoeringsbepalingen, worden door de Commissie vastgesteld. In de uitvoeringsbepalingen mag worden vastgesteld dat, om redenen van hoogdringendheid, bepaalde types individuele beslissingen door Eurocontrol mogen worden vastgesteld overeenkomstig de door de Commissie uitgevaardigde richtsnoeren.

5. Andere aspecten van het ontwerp van het luchtruim dan die welke in lid 2 zijn vermeld, worden op nationaal of regionaal niveau behandeld. In het ontwerpproces wordt rekening gehouden met de vraag naar vervoer en de complexiteit van dat vervoer, en is bepaald dat alle groepen betrokken luchtruimgebruikers moeten worden geraadpleegd.

6. Het beheer van de luchtverkeersstromen, zoals gespecificeerd in een uitvoeringsbepaling die overeenkomstig de in artikel 5, lid 3, van de kaderverordening vermelde procedure is vastgesteld en overeenkomstig de vereisten die door de Commissie overeenkomstig artikel 9 zijn vastgelegd, wordt door de lidstaten toevertrouwd aan Eurocontrol.'

(7) Aan artikel 9 wordt het volgende lid 3 toegevoegd:

'3. De uitvoeringsbepalingen moeten betrekking hebben op de samenhang tussen vluchtplannen en luchthavenslots en op de nodige coördinatie met aanpalende gebieden.'

Artikel 4

Verordening (EG) nr. 552/2004 wordt als volgt gewijzigd:

(1) Het volgende artikel 6 bis wordt ingevoegd:

'Artikel 6 bis

Alternatieve verificatie van de naleving

Een certificaat dat is afgegeven overeenkomstig Verordening (EG) nr. 216/2008, volgens dewelke het van toepassing is op onderdelen of systemen, wordt met het oog op de toepassing van de artikelen 5 en 6 van deze verordening beschouwd als een EG-verklaring van conformiteit of geschiktheid voor gebruik, of als een EG-verklaring van verificatie, voor zover is aangetoond dat aan de essentiële eisen van deze verordening en de relevante uitvoeringsregels voor interoperabiliteit is voldaan.'

(2) Artikel 9 wordt vervangen door:

'Artikel 9

Herziening van de bijlagen

De maatregelen die ontworpen zijn om niet-essentiële onderdelen van de bijlagen te wijzigen teneinde rekening te houden met technische of operationele ontwikkelingen worden vastgesteld overeenkomstig de in artikel 5, lid 4, van de kaderverordening vastgestelde regelgevingsprocedure met toetsing.

Om dwingende urgente redenen kan de Commissie de urgentieprocedure van artikel 5, lid 5, van de kaderverordening toepassen.'

(3) Bijlage II wordt als volgt gewijzigd:

- a) Deel A, punt 2, eerste alinea, "Ondersteuning van nieuwe operationele concepten", wordt vervangen door:

'Het Europese netwerk voor luchtverkeersbeheer en de systemen en de onderdelen daarvan bieden op gecoördineerde wijze ondersteuning aan nieuwe overeengekomen en goedgekeurde operationele concepten die de kwaliteit, de duurzaamheid en de doeltreffendheid van luchtvaarnavigatiediensten verbeteren, met name wat betreft veiligheid en capaciteit.'

- b) Deel B wordt als volgt gewijzigd:

- (i) punt 3.1.2, eerste alinea, "Ondersteuning van nieuwe operationele concepten", wordt vervangen door:
'De vluchtgegevensverwerkingssystemen moeten geschikt zijn voor de toenemende implementatie van geavanceerde, overeengekomen en goedgekeurde operationele concepten voor alle vluchtfasen, met name zoals gepland in het ATM-masterplan.'
- (ii) punt 3.2.2, "Ondersteuning van nieuwe operationele concepten", wordt vervangen door:

'3.2.2. Ondersteuning van nieuwe operationele concepten

De systemen voor de verwerking van plaatsbepalingsgegevens voorzien in de toenemende beschikbaarheid van nieuwe bronnen van plaatsbepalingsinformatie, op een zodanige wijze dat de algemene kwaliteit van de dienstverlening wordt verbeterd, met name zoals gepland in het ATM-masterplan'.

- (iii) punt 4.2, "Ondersteuning van nieuwe operationele concepten", wordt vervangen door:

'4.2. ondersteuning van nieuwe operationele concepten

De communicatiesystemen moeten geschikt zijn voor de implementatie van geavanceerde, overeengekomen en goedgekeurde operationele concepten voor alle vluchtfasen, met name zoals gepland in het ATM-masterplan.'

Artikel 5

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 6, leden 2 en 6, van Verordening (EG) nr. 551/2004, zoals gewijzigd bij de onderhavige verordening, zijn van toepassing vanaf de datum die in hun respectieve uitvoeringsbepalingen is gespecificeerd, maar niet later dan drie jaar na de inwerkingtreding van deze verordening.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, op

Voor het Europees Parlement
De Voorzitter

Voor de Raad
De Voorzitter

FINANCIEEL MEMORANDUM

1. BENAMING VAN HET VOORSTEL:

Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 549/2004 tot vaststelling van het kader voor de totstandbrenging van het gemeenschappelijke Europese luchtruim, Verordening (EG) nr. 550/2004 betreffende de verlening van luchtvaartnavigatiediensten in het gemeenschappelijk Europees luchtruim, Verordening (EG) nr. 551/2004 betreffende de organisatie en het gebruik van het gemeenschappelijk Europees luchtruim en Verordening (EG) nr. 552/2004 betreffende de interoperabiliteit van het Europese netwerk voor luchtverkeersbeveiliging

2. ABM/ABB-KADER

Betrokken beleidsterrein(en) en bijbehorende activiteit(en):

Activiteit: "Vervoer over land, door de lucht en ter zee"

Doel: "De tenuitvoerlegging van de interne markt voor vervoersdiensten garanderen"

3. BEGROTINGSONDERDELEN

3.1. Begrotingsonderdelen (beleidsuitgaven en bijbehorende uitgaven voor technische en administratieve bijstand (vroegere BA-onderdelen) inclusief omschrijving:

06 02 03 – Veiligheid van het vervoer

3.2. Duur van de actie en van de financiële gevolgen:

De voorstellen hebben betrekking op de wijziging van communautaire wetgeving. In principe staat er geen beperking op de duur. Om praktische redenen wordt uitgegaan van de periode tussen de verwachte datum van goedkeuring (2009) en het einde van de financiële vooruitzichten (2013).

3.3. Begrotingskenmerken:

Begrotings onderdeel	Soort uitgave		Nieuw	Bijdrage EVA	Bijdragen kandidaat-lidstaten	Rubriek financiële vooruitzichten
	Niet-verplicht	NGK ¹⁴	NEE	NEE	NEE	Nr.
	Niet-verplicht	GK	NEE	NEE	NEE	Nr.

¹⁴ Niet-gesplitste kredieten.

4. OVERZICHT VAN DE MIDDELEN

4.1. Financiële middelen

4.1.1. Overzicht van de vastleggingskredieten (VK) en betalingskredieten (BK)

in miljoen euro (tot op 3 decimalen)

Soort uitgave	Punt nr.		2008	2009	2010	2011	2012	2013	Totaal
---------------	----------	--	------	------	------	------	------	------	--------

Beleidsuitgaven¹⁵

VK	8.1.	a		1,25	2,25	2,25	2,25	2,25	10,250
BK		b		1,25	2,25	2,25	2,25	2,25	10,250

Administratieve uitgaven binnen het referentiebedrag¹⁶

Technische & administratieve bijstand (NGK)	8.2.4.	c							
---	--------	---	--	--	--	--	--	--	--

TOTAAL REFERENTIEBEDRAG

VK		a+c		1,25	2,25	2,25	2,25	2,25	10,250
BK		b+c		1,25	2,25	2,25	2,25	2,25	10,250

Administratieve uitgaven die niet in het referentiebedrag zijn begrepen¹⁷

Personeelsuitgaven en aanverwante uitgaven (NGK)	8.2.5.	d	0,117	0,117	0,234	0,234	0,234	0,234	1,170
Andere niet in het referentiebedrag begrepen administratieve uitgaven (NGK)	8.2.6.	e		0,058	0,058	0,058	0,058	0,058	0,290

Totale indicatieve kosten van de maatregel

TOTAAL VK inclusief personeelsuitgaven		a+c +d +e	0,117	1,425	2,542	2,542	2,542	2,542	11,710
TOTAAL BK inclusief personeelsuitgaven		b+c +d +e	0,117	1,425	2,542	2,542	2,542	2,542	11,710

¹⁵ Uitgaven die niet onder hoofdstuk xx 01 van de betrokken titel xx vallen.

¹⁶ Uitgaven in het kader van artikel xx 01 04 van titel xx.

¹⁷ Uitgaven in het kader van hoofdstuk xx 01, met uitzondering van de artikelen xx 01 04 en xx 01 05.

Medefinanciering

Indien het voorstel door lidstaten of uit andere bronnen (geef aan welke) wordt medegefinancierd, geef dan een raming daarvan in de onderstaande tabel (voeg extra rijen toe indien de medefinanciering uit meer dan een bron afkomstig is):

in miljoen euro (tot op 3 decimalen)

Medefinancieringsbron		Jaar n	n + 1	n + 2	n + 3	n + 4	n + 5 e.v.	Totaal
.....	f							
TOTAAL VK inclusief medefinanciering	a+c +d +e +f							

4.1.2. Verenigbaarheid met de financiële programmering

- ☒ Het voorstel is verenigbaar met de bestaande financiële programmering.
- ☐ Het voorstel vergt herprogrammering van de betrokken rubriek van de financiële vooruitzichten.
- ☐ Het voorstel vergt wellicht toepassing van de bepalingen van het Interinstitutioneel Akkoord¹⁸ (flexibiliteitsinstrument of herziening van de financiële vooruitzichten).

4.1.3. Financiële gevolgen voor de ontvangsten

- ☒ Het voorstel heeft geen financiële gevolgen voor de ontvangsten
- ☐ Het voorstel heeft de volgende financiële gevolgen voor de ontvangsten:

in miljoen euro (tot op een decimaal)

		Vóór de actie [Jaar n-1]	Situatie na de actie					
Begrotingsonderdeel	Ontvangsten		[Jaar n]	[n+1]	[n+2]	[n+3]	[n+4]	[n+5] ¹⁹
	a) Ontvangsten in absolute bedragen							
	b) Verschil in ontvangsten	Δ						

¹⁸ Zie de punten 19 en 24 van het Interinstitutioneel Akkoord.

¹⁹ Voeg zo nodig extra kolommen toe (wanneer de duur van de actie langer is dan 6 jaar).

4.2. Personele middelen in voltijdequivalenten (VTE; ambtenaren, tijdelijk en extern personeel) – zie punt 8.2.1.

Jaarlijkse behoeften	Jaar 2008	n + 1	n + 2	n + 3	n + 4	n + 5 e.v.
Totale personele middelen in VTE	1	1	2	2	2	2

5. KENMERKEN EN DOELSTELLINGEN

5.1. Behoeftte waarin op korte of lange termijn moet worden voorzien

Wetgeving inzake luchtverkeersbeheer opstellen en toezien op de tenuitvoerlegging ervan.

5.2. Meerwaarde van het communautaire optreden, samenhang van het voorstel met andere financiële instrumenten en mogelijke synergie

Om de markt voor luchtvervoer te kunnen ontwikkelen, is een solide infrastructuur vereist. Luchtverkeersbeheer maakt deel uit van die infrastructuur (samen met luchthavens). Om de efficiëntie van dit trans-Europees netwerk te garanderen, is ingrijpen van de Gemeenschap vereist, temeer daar luchtverkeersbeheer een natuurlijk monopolie is.

De wetgeving betreffende het gemeenschappelijk Europees luchtruim zal de tenuitvoerlegging en toepassing van het SESAR-masterplan vergemakkelijken.

5.3. Doelstellingen, verwachte resultaten en bijbehorende indicatoren van het voorstel in de context van het ABM

De tenuitvoerlegging van de interne markt voor vervoersdiensten garanderen.

De specifieke doelstellingen hebben betrekking op luchtvaartnavigatiediensten. De prestaties van het netwerk moeten worden verbeterd om de ontwikkeling van de burgerluchtvaart aan te moedigen via regelgeving op het gebied van luchtverkeersbeheer. Het huidige systeem van niet-bindende prestatiebenchmarks wordt omgevormd tot een regelgevingssysteem, teneinde de prestaties van het systeem te verbeteren. De Commissie stelt prestatiedoelstellingen vast, op basis van de aanbevelingen van een onafhankelijk prestatiebeoordelingsorgaan. Het Comité voor het gemeenschappelijk Europees luchtruim, dat wordt opgericht uit hoofde van de onderhavige wetgeving, wordt eveneens betrokken bij de regelgevingsprocedure.

5.4. Wijze van uitvoering (indicatief)

☐ ***Gecentraliseerd beheer***

☐ rechtstreeks door de Commissie

☐ gedelegeerd aan:

- ☐ uitvoerende agentschappen
- ☐ door de Gemeenschappen opgerichte organen als bedoeld in artikel 185 van het Financieel Reglement
- ☐ nationale publiekrechtelijke organen of organen met een openbardienstverleningstaak
- ☐ ***Gedeeld of gedecentraliseerd beheer***
 - ☐ met lidstaten
 - ☐ met derde landen
- ☐ ***Gezamenlijk beheer met internationale organisaties (geef aan welke)***

Opmerkingen:

6. TOEZICHT EN EVALUATIE

6.1. Toezicht

Deze hervorming blijft niet beperkt tot het volgen van de effecten op de prestaties; prestatiebeoordeling en regelgeving vormen de kern van de hervorming. Luchtverkeersbeheer is een natuurlijk monopolie en moet voldoen aan specifieke prestatiedoelstellingen. Deze doelstellingen worden vastgesteld in nauw overleg met de gebruikers van het luchtruim (de klanten), die het systeem financieren, en met de verleners van luchtvaartnavigatiediensten, die de diensten aanbieden.

Het gemeenschappelijk Europees luchtruim is een institutioneel kader dat belanghebbenden, met name de luchtruimgebruikers, de gelegenheid biedt hun bezorgdheid over de efficiëntie van de maatregelen kenbaar te maken.

6.2. Evaluatie

6.2.1. Evaluatie vooraf

De wetgevingsvoorstellen zijn voorbereid op basis van twee verslagen. De Commissie heeft de Performance Review Commission van Eurocontrol verzocht een onafhankelijke beoordeling op te stellen van de gevolgen van het gemeenschappelijk luchtruim voor de prestaties van het systeem voor luchtverkeersbeheer.

De Groep op hoog niveau inzake het toekomstige regelgevingskader voor de luchtvaart²⁰ heeft aangegeven welke politieke richting moet worden ingeslagen met deze voorstellen. De groep heeft ertoe opgeroepen consequent gebruik te maken van de “communautaire methode”, waarbij beslissingen op Europees niveau met gekwalificeerde meerderheid worden genomen, terwijl de tenuitvoerlegging wordt overgelaten aan een sterk partnerschap tussen de lidstaten de Gemeenschap.

²⁰ Groep op hoog niveau inzake het toekomstige regelgevingskader voor de luchtvaart, 2007, ‘A framework for driving performance improvement’, Brussel, 47 blz.

6.2.2. *Naar aanleiding van een tussentijdse evaluatie of evaluatie achteraf genomen maatregelen (ervaring die bij soortgelijke activiteiten in het verleden is opgedaan)*

De in punt 6.2.1 vermelde verslagen zijn gebaseerd op het huidige gemeenschappelijke Europese luchtruim, dus ex-post gemeenschappelijk Europees luchtruim I, ex—ante gemeenschappelijk Europees luchtruim II.

6.2.3. *Vorm en frequentie van toekomstige evaluaties*

Het voorstel voorziet in jaarlijkse beoordelingen (binnen planningsperioden van vijf jaar) om de prestaties van het systeem bij te sturen, en vergt derhalve een intense en permanente beoordeling van de efficiëntie van de wetgeving.

7. FRAUDEBESTRIJDINGSMAATREGELEN

Niet van toepassing.

8. MIDDELEN

8.1. Financiële kosten van de doelstellingen van het voorstel

(Vermeld de doelstellingen, acties en outputs)	Soort output	Gem. kosten	Jaar 2008 n		Jaar 2009 n+1		Jaar 2010 n+2		Jaar 2011 n+3		Jaar 2012 n+4		Jaar n+5 e.v.		TOTAAL	
			Aantal	Totale kosten	Aantal	Totale kosten	Aantal	Totale kosten	Aantal	Totale kosten	Aantal	Totale kosten	Aantal	Totale kosten	Aantal	Totale kosten
OPERATIONELE DOELSTELLING NR. 1 ²¹ Prestatieregelgeving.....	Beoordeling van de ATM-sector, met prestatiedoelstellingen															
Actie 1: De kaderovereenkomst met Eurocontrol ondersteunen (06 0203)																
- Output 1				0		1		2		2		2		2		9
Actie 2...Studies op het gebied van ATM uitvoeren (06 02 03)	Verslagen															
- Output 1				0		0.25		0,25		0,25		0,25		0,25		1,250
TOTALE KOSTEN				0		1.25		2,25		2,25		2,25		2,25		10,250

²¹ Zoals beschreven in punt 5.3.

8.2. Administratieve uitgaven

8.2.1. Aantal en soort personeelsleden

Soort post		Huidig of extra personeel dat zal worden ingezet voor het beheer van de actie (aantal posten/VTE)					
		Jaar 2008	Jaar n+1	Jaar n+2	Jaar n+3	Jaar n+4	Jaar n+5
Ambtenaren of tijdelijk personeel ²² (XX 01 01)	A*/AD	1	2	2	2	2	2
	B*, C*/AST						
Uit art. XX 01 02 gefinancierd personeel ²³							
Uit art. XX 01 04/05 gefinancierd ander personeel ²⁴							
TOTAAL			1	2	2	2	2

8.2.2. Omschrijving van de taken die uit de actie voortvloeien

Prestatieregelgeving vergt een intens proces van beoordeling van de prestaties van de ATM-sector, het vaststellen van prestatiedoelstellingen op communautair niveau, de goedkeuring van deze algemene doelstellingen, het omzetten van deze op het volledige netwerk afgestemde doelstellingen in lokale doelstellingen, inclusief de raadpleging van luchtruimgebruikers, de goedkeuring van lokale doelstellingen door de Commissie.

Bovendien moet de Commissie toezien op de efficiëntie van de netwerkbeheersfunctie. Hiertoe moeten uitvoeringsbepalingen worden voorbereid en toezicht wordt georganiseerd.

8.2.3. Herkomst van het (statutaire) personeel

- ☒ X Posten die momenteel zijn toegewezen aan het beheer van het te vervangen of te verlengen programma
- ☐ Posten die al zijn toegewezen in het kader van de JBS/VOB-procedure voor jaar n
- ☐ Posten waarom in het kader van de volgende JBS/VOB-procedure zal worden gevraagd
- ☐ Bestaande posten binnen de beherende dienst die worden heringedeeld (interne herindeling)

²² Waarvan de kosten NIET door het referentiebedrag worden gedekt.

²³ Waarvan de kosten NIET door het referentiebedrag worden gedekt.

²⁴ Waarvan de kosten door het referentiebedrag worden gedekt.

- ☐ Posten die voor jaar n nodig zijn maar die in het kader van de JBS/VOB-procedure voor dat jaar nog niet zijn toegewezen

8.2.4. Andere administratieve uitgaven binnen het referentiebedrag (XX 01 04/05 – Uitgaven voor administratief beheer)

in miljoen euro (tot op 3 decimalen)

Begrotingsonderdeel (nummer en omschrijving)	Jaar n	Jaar n+1	Jaar n+2	Jaar n+3	Jaar n+4	Jaar n+5 e.v.	TOTAAL
1 Technische en administratieve bijstand (inclusief bijbehorende personeelsuitgaven)							
Uitvoerende agentschappen ²⁵							
Andere technische en administratieve bijstand							
- intern							
- extern							
Totaal Technische en administratieve bijstand							

8.2.5. Personeelsuitgaven en aanverwante uitgaven die niet in het referentiebedrag zijn begrepen

in miljoen euro (tot op 3 decimalen)

Soort personeel	Jaar 2008	Jaar n+1	Jaar n+2	Jaar n+3	Jaar n+4	Jaar n+5 en volgende
Ambtenaren en tijdelijk personeel (06 01 01)		0,117	0,234	0,234	0,234	0,234
Uit art. XX 01 02 gefinancierd personeel (hulpfunctionarissen, gedetacheerde nationale deskundigen, personeel op contractbasis, enz.) (vermeld begrotingsonderdeel)						
Totaal Personeelsuitgaven en aanverwante uitgaven die NIET in het referentiebedrag zijn begrepen)		0,117	0,234	0,234	0,234	0,234

²⁵ Verwijs naar het specifieke financieel memorandum voor de betrokken uitvoerende agentschappen.

Berekening – *Ambtenaren en tijdelijke functionarissen*

Berekening – *Uit artikel XX 01 02 gefinancierd personeel*

8.2.6. *Andere administratieve uitgaven die niet in het referentiebedrag zijn begrepen*

in miljoen euro (tot op 3 decimalen)

	Jaar n	Jaar n+1	Jaar n+2	Jaar n+3	Jaar n+4	Jaar n+5 e.v.	TOTAAL
XX 01 02 11 01 – Dienstreizen							
XX 01 02 11 02 – Conferenties en vergaderingen							
XX 01 02 11 03 – Comités ²⁶		0,058	0,058	0,058	0,058	0,058	0,290
XX 01 02 11 04 – Studies en adviezen							
XX 01 02 11 05 - Informatiesystemen							
2 Totaal Andere beheersuitgaven (XX 01 02 11)							
3 Andere uitgaven van administratieve aard (vermeld welke en verwijst naar het begrotingsonderdeel)							
Totaal Andere administratieve uitgaven die NIET in het referentiebedrag zijn begrepen		0,058	0,058	0,058	0,058	0,058	0,290

²⁶ Vermeld het soort comité en de groep waartoe het behoort.

Berekening - *Andere administratieve uitgaven die niet in het referentiebedrag zijn begrepen*